ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เรื่อง

การพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง

โดย

นางสาวณิชา ยนต์พิพัฒนกุล

เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

เภสัชกร (ด้านเภสัชสาธารณสุข) ระดับชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๓๑๐๔๓

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ นางสาวณิชา ยนต์พิพัฒนกุล

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เภสัชกร (ด้านเภสัชสาธารณสุข) ระดับชำนาญการ

ตำแหน่งเลขที่ ๑๓๑๐๔๓

ส่วนราชการ กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง การพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การใช้ยาในประเทศไทย มีแนวโน้มการใช้ยาสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, ๒๕๕๙) พบว่า การใช้ยาอย่างไม่สมเหตุผลเกิดขึ้นทั้งในสถานพยาบาลและชุมชน ทำให้มีการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นในทุกๆระดับ มีการใช้ยาที่มีความเสี่ยงสูงการใช้ยารักษาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่พบความชุกสูงขึ้นทุกปี คาดว่ามีมูลค่าจากการเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควรถึงปีละ ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท สำหรับค่าใช้จ่ายด้านยา มีอัตราการเติบโตใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ (ประมาณร้อยละ ๗–๘ ต่อปี) แต่สูงกว่าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ร้อยละ ๕–๖ ต่อปี และพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี คือ ประมาณร้อยละ ๓๐ ในช่วง ๒๕๓๘–๒๕๔๒ จนถึงร้อยละ ๔๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ และสูงถึง ๑๔๐,๐๐๐ บาทในปี ๒๕๕๓ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ข้อมูลจากรายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ชี้ว่าในแต่ละปีคนไทยติดเชื้อดื้อยาปฏิชีวนะมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ราย เสียชีวิตมากกว่า ๓๐,๐๐๐ ราย ต้องอยู่ในโรงพยาบาลนานขึ้นมากกว่าหนึ่งล้านวัน และสูญเสียทางเศรษฐกิจมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ยังไม่นับรวมถึงการใช้ยาอย่างไม่สมเหตุผลที่เกิดจากการสั่งใช้ยาภายใต้อิทธิพลจากการส่งเสริมการขายยาและการโฆษณายา ทำให้เกิดการใช้ยาโดยไม่จำเป็น การสั่งใช้ยาซ้ำซ้อน สั่งใช้ยาโดยไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่ารักษาโรคนั้นได้จริง ปัจจัยที่มีผลทำให้ปริมาณการใช้ยาเพิ่มขึ้นสูงประกอบด้วย การเข้าถึงยาที่มากขึ้นจากการมีระบบหลักประกันสุขภาพ กลุ่มโรคที่ต้องการรักษาต่อเนื่องรวมทั้งโรคเอดส์ และกลุ่มประชากรสูงอายุ โดยประเทศไทยไทย กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๘ สำหรับปัจจัยที่มีผลทำให้ยามีราคาเพิ่มขึ้น ได้แก่ ยาใหม่ และยาที่มีสิทธิบัตร และการขึ้นราคาตามภาวะเศรษฐกิจ (ศุภรัชต์ แห่งพิษ, ๒๕๖๑)

สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนหรือคลินิก เป็นสถานบริการด้านสุขภาพที่ประชาชนนิยมไปรับบริการเมื่อมีปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากเป็นหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ รูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย (มิ่งขวัญ ธนเศรษฐกร, ๒๕๕๘) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคลินิกเวชกรรมและคลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง ต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือแพทย์ เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลได้ ซึ่งแตกต่างจากสถานพยาบาลประเภทอื่น การที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ทำให้มีการตรวจวินิจฉัยโรค การบำบัดรักษาโรค การป้องกันโรค และบริการเฉพาะทาง เช่น การผดุงครรภ์ การปรับสายตาด้วยเลนซ์ การฝังเข็มศัลยกรรม การใช้รังสี การเสริมสวย เป็นต้น (พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม, ๒๕๒๕) ในกระบวนการให้บริการผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอาจมีการสั่งใช้ยาให้แก่ผู้ป่วย เพื่อทำการรักษาได้ ทำให้คลินิกเวชกรรมและคลินิกเวชกรรมเฉพาะทางเป็นสถานบริการด้านสุขภาพช่องทางหนึ่งที่มีการสั่งใช้ยาให้แก่ผู้ป่วย โดยในประเทศไทย การได้รับยาของผู้ป่วยส่วนใหญ่ พบว่า เป็นการได้รับยาที่ผ่านการตัดสินใจ หรือคำ แนะนำ จากผู้ประกอบวิชาชีพในสถานบริการด้านสุขภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ เภสัชกร และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของการบริโภคยาทั้งหมด (มิ่งขวัญ ธนเศรษฐกร, ๒๕๕๘)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมกำกับ ดูแลการดำเนินงานของสถานพยาบาลประเภทต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งครอบคลุม สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนหรือคลินิกด้วย โดยปัจจุบันจังหวัดระนอง มีคลินิก จำนวน ๕๓ แห่ง แบ่งเป็นคลินิกเวชกรรม ๗ แห่ง คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง ๑๔ แห่ง คลินิกทันตกรรม ชั้น ๑ ๑๒ แห่ง และคลินิกประเภทอื่นๆ ๒๐ แห่ง (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง, ๒๕๖๔)

ในฐานะผู้รับผิดชอบงานด้านสถานพยาบาล จึงเห็นความสำคัญของนโยบายการใช้ยาอย่างสมเหตุผล จึงมีแนวคิดเพื่อการพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสถานพยาบาลเอกชนประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลของสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ยา เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ

บทวิเคราะห์/แนวคิด/ข้อเสนอ

บทวิเคราะห์

ประเด็นปัญหาที่พบ

๑. สถานการณ์การใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง เป็นอย่างไร

๒. จะพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนองได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

๑. เพื่อทราบสถานการณ์การใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง

๒. เพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง

แนวคิด

ขั้นตอนการพัฒนาระบบบริการสุขภาพด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนต่อเนื่องกัน ดังนี้

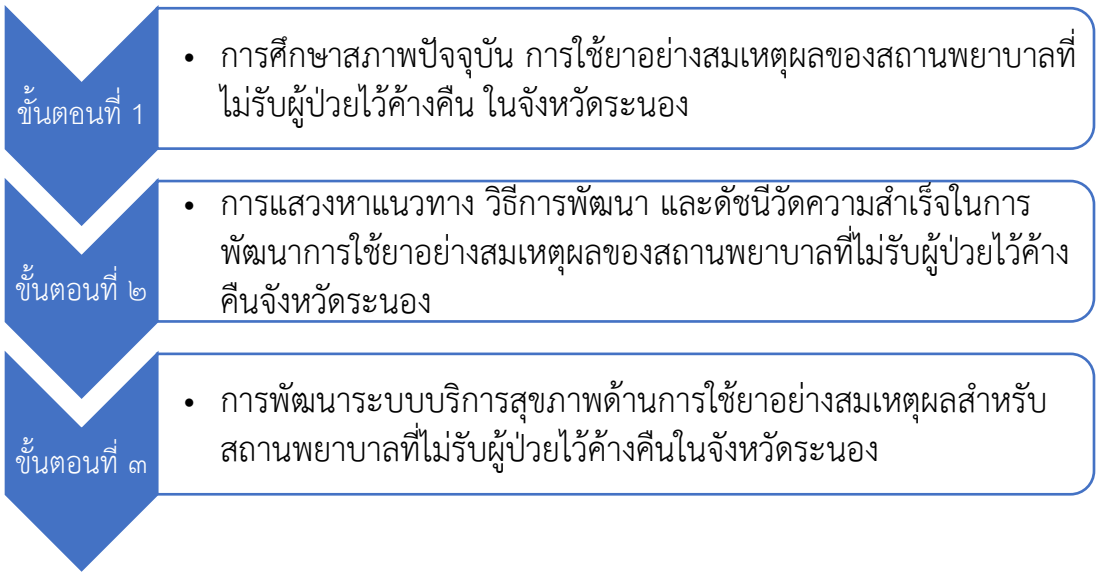

ข้อเสนอ

๑. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนองควรจัดประชุมผู้ประกอบกิจการสถานพยาบาลทุกแห่งในจังหวัดระนองเพื่อร่วมกันแสวงหาแนวทาง วิธีการพัฒนา และดัชนีวัดความสำเร็จในการพัฒนาการใช้ยาอย่างสมเหตุผลของสถานพยาบาลที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนจังหวัดระนอง

๒. ผู้ประกอบกิจการสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนองควรจัดให้มีการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในสถานพยาบาล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทราบสถานการณ์การใช้ยาอย่างสมเหตุผลสำหรับสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนอง

๒. สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนองมีการใช้ยาอย่างสมเหตุผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ร้อยละ ๘๐ ของสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดระนองมีการใช้ยาอย่างสม

ลงชื่อ..... ผู้เสนอแนวคิด/วิธีการ

(นางสาวณิชา ยนต์พิพัฒนกุล)

...../...../.....

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525. (ออนไลน์).สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2525/A/111/1.PDF.(20 มิถุนายน 2564)

มิ่งขวัญ ธนเศรษฐกร.(2558).ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการให้ข้อมูลยาแก่ผู้ป่วยของสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในจังหวัดชลบุรี.(ออนไลน์).สืบค้นจาก http://ithesisir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/925/1/54352303%20%20มิ่งขวัญ%20ธนเศรษฐกร.pdf.(20 มิถุนายน 2564)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.(2559).สถานการณการณ์ใช้ยาสมเหตุผล สภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง.(ออนไลน์).สืบค้นจาก http://ndi.fda.moph.go.th/uploads/policy_file/20170801152053.pdf.(20 มิถุนายน 2564)

ศุภรัชต์ แห่งพิษ.(2561).ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตระหนักรู้ต่อการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดแพร่.(ออนไลน์).สืบค้นจาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2018/TU_2018_6017035160_9529_9844.pdf.(20 มิถุนายน 2564)